

สรุปสาระหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช .
(STRONG NESDC)
ประจำปีงบประมาณ 2566
กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8 ธันวาคม 2565

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
ความเป็นมา.....	1
รายละเอียดกิจกรรม.....	2
สรุปสาระการจัดกิจกรรม.....	3
ผลการประเมินการจัดหลักสูตร	8
ภาคผนวก.....	
● ประมวลภาพกิจกรรม	
● เอกสารประกอบการบรรยาย	
คณะผู้จัดทำ	

สรุปสาระหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)

ประจำปีงบประมาณ 2566

กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บทสรุปผู้บริหาร

การทุจริตและประพฤติมิชอบนับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่สร้างผลกระทบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาประเทศไทย ทั้งนี้ การบูรณาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยในภาพรวมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์การทุจริตทั้งภายในประเทศและบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ

สำหรับประเทศไทยนั้น คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีกฎระเบียบและความพยายามในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตเป็นจำนวนมาก เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (10) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ / การแถลงนโยบายรัฐบาลเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ข้อ 12 เรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและกระบวนการยุติธรรม / กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ / ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ รวมถึง ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย เป็นต้น

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบและนโยบายรัฐบาลข้างต้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สศช. ประจำปีงบประมาณ 2566 ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร สศช. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการ และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพบ.) จัดกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : หลักสูตรข้าราชการที่ดี และหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะ ให้แก่ผู้บริหาร และบุคลากร สศช. ที่ผ่านการอบรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ครอบคลุม เรื่องการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต จิตอาสา การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการต่อต้านการทุจริต พัฒนาแนวคิด จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานความคิดมุ่งสู่การร่วมกันป้องกันและต่อต้านการทุจริต มิให้มีการทุจริตเกิดขึ้นในสังคมไทย สร้างสังคมไทยที่ไม่ทนต่อการทุจริตต่อไป นอกจากนี้ ยังมุ่งให้ข้าราชการได้รับการปลูกฝังปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดี เสริมสร้างสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานราชการ ให้ได้รับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการทำงานเป็นทีม เกิดการพัฒนาเครือข่ายการทำงานระหว่างกัน

ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวมีสาระครอบคลุมเรื่องเป็นไปในลักษณะต่างๆ ได้แก่ (1) การบรรยาย การอภิปราย เกี่ยวกับทฤษฎี สารวิชาการ กรณีศึกษา (2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (3) การเรียนรู้จากสื่อ (4) กิจกรรมการพัฒนา เครือข่าย และ (5) การลงพื้นที่ ดำเนินการในรูปแบบการศึกษาดูงานในชุมชน/หน่วยงานต้นแบบเพื่อการเรียนรู้สู่ การปฏิบัติ

ในการนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ ดังนี้

1. สาระสำคัญเกี่ยวกับ ประสบการณ์ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาดูงาน ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา นำโดย นายประสิทธิ์ รูปต่ำ ประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไผ่อำเภอนาทะเกียบ) นางสาวเนาวรัตน์ ทิพย์สุวรรณ เกษตรอำเภอนาทะเกียบ และนางสาวอาภาภรณ์ ชูเกียรติศิริ หัวหน้า กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา บ้านอ่างเตย หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกมาจากบ้านหนองปรือกันยาง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าตะเกียบ กิ่งอำเภอสนามชัย เขต เมื่อปี พ.ศ.2536 และเนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านนี้ มีลักษณะเป็นอ่าง เมื่อนำมารวมกับความอุดมสมบูรณ์ไปด้วย เตยป่าที่ขึ้นอยู่ในลำห้วยที่ไหลผ่านหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงพากันเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “บ้านอ่างเตย” มาจนถึงปัจจุบัน

1.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนในหมู่บ้านอ่างเตยดำรงชีวิต อยู่ในความพอประมาณพึ่งพาตนเอง มีกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เช่น การปลูกผักไว้กิน ภายในครัวเรือนและสามารถขายได้ในรูปของกลุ่ม มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้รู้จักตนเอง มีการรวมกลุ่ม กันบริหารทุนชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล และมีแนวทางการประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ **(1) ความพอประมาณ** ชาวบ้านอ่างเตยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ **(2) ความมีเหตุผล** ชาวบ้าน อ่างเตยจะตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความมีเหตุผล โดยมีการประชุมหมู่บ้านทุกวันที่ 5 ของเดือน เพื่อพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ **(3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** ชาวบ้านอ่างเตยได้เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ แนวทางสำคัญของชุมชนในภาพรวม คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความพอเพียง โดยอาศัยทั้งความรู้ ได้แก่ วิชาการต่าง ๆ มาประกอบการวางแผน และคุณธรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และใช้สติปัญญาเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

2. สาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นมา การน้อมนำแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ และศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิทยากร จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน สรุปได้ดังนี้

2.1 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับการสถาปนาจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552 ในคราวเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดศาล พระบวรราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2 พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเสื่อมโทรม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื้อดินเป็นทราย มีการชะล้าง พังทลายของดินสูง ดินรองรับน้ำได้เพียง 30 มิลลิเมตร มีการปลูกพืชมันสำปะหลังติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่มี การปรับปรุงบำรุงดิน ผลผลิตพืชที่ได้รับต่ำ

2.3 เมื่อครั้งเริ่มจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริทรงมีพระราชดำริเป็นหลักการสำคัญให้ปฏิบัติคือ “...การพัฒนาที่ดินเลวหรือที่ดินเสื่อมโทรมให้ได้รับการฟื้นฟูจนกลายเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์...” ที่ดินบริเวณดังกล่าว จึงได้ถูกพัฒนาให้เป็นศูนย์ตัวอย่างด้านการเกษตรกรรมที่สมบูรณ์แบบทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ ฟื้นฟูสภาพป่า โดย 1) การพัฒนาดิน 2) พัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญขึ้น และ 3) ให้นำวิธีการที่ได้ผลมาแล้ว ถูกต้องประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดมาดำเนินการ

2.4 ผลงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเปรียบเสมือน “ต้นแบบ” ของความสำเร็จที่สามารถเป็นแนวทางและตัวอย่างให้แก่พื้นที่อื่นๆ โดยรอบได้ทำการศึกษา ดังที่ได้ทรงพระราชทานประวัติเบื้องต้นของศูนย์การพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2531 ความว่า “...ศูนย์ศึกษาที่หินซ้อนก็เป็นศูนย์ศึกษาแรก ผลที่ศูนย์ศึกษาหินซ้อนนั้นอาจมีน้อย เพราะว่ามีภูมิประเทศที่จำกัด ต่อมาความคิดเห็นของศูนย์ศึกษาก็ได้แผ่ขยายออกไป...”

3. การประเมินผลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมหลักสูตรพบว่า ในภาพรวม ผู้เข้าร่วมหลักสูตรได้ประเมินผลการจัดกิจกรรมและมีระดับความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใจมากที่ร้อยละ 97.8 นอกจากนี้ ยังพบว่า ร้อยละ 94.72 จากจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด ระบุว่า จะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในระดับมาก ร้อยละ 78.94 เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวมีความคุ้มค่าต่อองค์กรในระดับมากที่สุด รวมทั้งมีความประทับใจและเห็นว่า สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้ ได้ความรู้จากการศึกษาดูงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานที่รับผิดชอบ ตลอดจน เห็นถึงตัวอย่างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน ได้รับทราบต้นแบบและแนวคิดการร่วมมือร่วมใจสู่ความสำเร็จและสามารถนำความรู้มาพัฒนาทั้งในการทำงาน และในชีวิตประจำวันได้

*****

สรุปสาระหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)

กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำปีงบประมาณ 2566

1. ความเป็นมา

การทุจริตและประพฤติมิชอบนับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่สร้างผลกระทบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาประเทศไทย ทั้งนี้ การบูรณาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศไทยในภาพรวมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์การทุจริตทั้งภายในประเทศและบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในมิติต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ

สำหรับประเทศไทยนั้น คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ข้อ 12 เรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม โดยมีแนวทางการดำเนินการ ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ และการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ / มาตรา 63 กำหนดว่า รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริม ให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมทั้งการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภาครัฐนั้น คือ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ด้าน คือ (1) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ (2) ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ (3) ระดับความโปร่งใสการทุจริต และ (4) ความเสนอภาคในกระบวนการยุติธรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยอยู่ในลำดับ 1 ใน 20 หรือมีค่าคะแนนประมาณ 73 คะแนน ภายในช่วงปี พ.ศ. 2576-2580 และมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนในบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประกอบด้วย การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการปราบปรามการทุจริต โดยในส่วนของการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบนั้นครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีความใสสะอาดและพัฒนาจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต

นอกจากนี้ สำหรับกลุ่มเป้าหมายหน่วยงานในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นผู้รับผิดชอบการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ 2564 เพื่อประเมินผลด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ และเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสแก่หน่วยงาน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (STRONG) ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต ครอบคลุมสาระวิชาหลักประกอบด้วย การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดไม่ทนต่อการทุจริต STRONG พอเพียงด้านทุจริต และพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำสื่อและมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานและกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนเครือข่าย ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ เพื่อให้ภาพรวมดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ของประเทศไทยสูงขึ้น

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มุ่งขับเคลื่อนและดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามนโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบข้างต้น โดยเฉพาะการป้องกันการทุจริตและการพัฒนากลไกและมาตรการเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้และจิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ โดยในระยะต่อไป เพื่อสนองตอบต่อกฎหมาย นโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตข้างต้นและรักษาระดับ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการดำเนินการ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สศช. จึงเน้นพัฒนาและยกระดับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเชิงรุก ให้ขยายไปยังกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการป้องกันการทุจริตของ สศช. ในปีงบประมาณ 2565 โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ได้จัดกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ภายใต้งานการเสริมสร้างคุณธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตเพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประจำปี 2566

2. รายละเอียดกิจกรรม

หลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำปีงบประมาณ 2566 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการฯ

เพื่อมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะ ให้แก่ผู้บริหารและบุคลากร สศช. ที่ผ่านการอบรมในการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ครอบคลุม เรื่องการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต จิตอาสา การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการต่อต้านการทุจริต พัฒนาแนวคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานความคิดมุ่งสู่การร่วมกันป้องกันและต่อต้านการทุจริต มิให้มีการทุจริตเกิดขึ้นในสังคมไทย สร้างสังคมไทยที่ไม่ทนต่อการทุจริตต่อไป นอกจากนี้ยังมุ่งให้ข้าราชการได้รับการปลูกฝังปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดี เสริมสร้างสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานราชการ ให้ได้รับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการทำงานเป็นทีม เกิดการพัฒนาเครือข่ายการทำงานระหว่างกัน

2.2 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เจ้าหน้าที่และข้าราชการใหม่ของ สศช. ในตำแหน่งประเภทวิชาการหรือประเภททั่วไปที่ได้รับมอบหมาย/ สนใจ ผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้แทนสายงาน และผู้บริหาร ที่สนใจประมาณ 25 คน

2.3 วิธีการ ระยะเวลาและสถานที่

เป็นไปในลักษณะต่างๆ ได้แก่ (1) การบรรยาย การอภิปรายเกี่ยวกับทฤษฎี สารวิชาการ กรณีศึกษา (2) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (3) การเรียนรู้จากสื่อ (4) กิจกรรมการพัฒนาเครือข่าย และ (5) การลงพื้นที่ดำเนินการในรูปแบบการศึกษาฐานในชุมชน/หน่วยงานต้นแบบเพื่อการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4 เนื้อหาหลักสูตร

ประกอบด้วย (1) การลงพื้นที่ศึกษาฐานศูนย์การเรียนรู้ กลุ่ม ชุมชนที่เป็นต้นแบบด้านธรรมาภิบาล การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่หรือ ศึกษาฐาน โครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ต้นแบบเพื่อการเรียนรู้สู่การปฏิบัติต้นแบบด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่างๆ และ (2) การอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการขยายผลแนวความคิดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ธรรมาภิบาล การบริหารอย่างยั่งยืน หรือการต่อต้านทุจริตตามหลักการ STRONG สู่ปฏิบัติ

2.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คณะกรรมการ ผู้บริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมและนำปรัชญาการเป็นข้าราชการที่ดีไปปฏิบัติ และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการขยายผลแนวความคิดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ มีจิตพอเพียงด้านทุจริต (STRONG¹) มีความอายและไม่ทนต่อการทุจริต มีจิตพอเพียงและพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลังสำคัญในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตและมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมมากยิ่งขึ้น

2.6 ที่ปรึกษาโครงการ

2.6.1 นายวิโรจน์ นรารักษ์ รองเลขาธิการฯ

2.6.2 นางสาวณีย์ แสงสุพรรณ ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

2.7 ผู้รับผิดชอบ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) สำนักงานเลขาธิการ และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพบ)

3. สรุปสาระการจัดกิจกรรม

หลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช (STRONG NESDC) : กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำปีงบประมาณ 2566 (มีรายละเอียดของกิจกรรมตามกำหนดการ ดังนี้

¹ จิตพอเพียงด้านทุจริต (STRONG) ได้แก่ Sufficient (พอเพียง) Transparent (โปร่งใส) Realize (ตื่นรู้) Onward (มุ่งไปข้างหน้า) kNowledge (ความรู้) และ Generosity (ความเอื้ออาทร)

กำหนดการกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต : การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต
สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566
ภายใต้งานการเสริมสร้างคุณธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริต
เพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ สศช.
วันที่ 8 ธันวาคม 2565 ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา

เวลา	กิจกรรม
๐๗.๐๐ น.	ลงทะเบียน และออกเดินทางจาก สศช.
๐๙.๓๐-๑๑.๓๐ น.	รับฟังการบรรยายเรื่อง ประสบการณ์ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย ผู้นำชุมชนและเครือข่าย ศึกษาดูงาน ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา
๑๒.๓๐ – ๑๓.๓๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน
๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.	รับฟังการอภิปรายเรื่อง ความเป็นมา การน้อมนำแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ โดย คณะวิทยากร ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
๑๗.๓๐ น.	เดินทางกลับถึง สศช. โดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ : ๑. กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
๒. รับประทานอาหารว่าง/ เครื่องดื่ม เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๐.๔๕ น. และ เวลา ๑๕.๑๕ – ๑๕.๓๐ น.
๓. การจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นไปตามแนวปฏิบัติของรัฐบาลและมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างรอบคอบ
๔. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โปรดแต่งกายสุภาพ เหมาะสมกับการเดินทาง สวมรองเท้าที่ใส่สบาย
ในการศึกษาดูงาน และโปรดพกของใช้จำเป็น อาทิ หมวก ยาประจำตัว หรือร่ม ฯลฯ

สาระสำคัญของกิจกรรมแต่ละวัน สรุปได้ดังนี้

1. การบรรยายเรื่อง ประสบการณ์ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการประยุกต์ใช้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาดูงาน ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา นำโดย นายประสิทธิ์
รูปต่ำ ประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไผ่อำเภอนาทะเกียบ) นางสาวเนาวรัตน์
ทิพย์สุวรรณ เกษตรอำเภอนาทะเกียบ และนางสาวอาภาภรณ์ ชูเกียรติศิริ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.1. บ้านอ่างเตย หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา แยกมา
จากบ้านหนองปรือกันยาง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าตะเกียบ กิ่งอำเภอสนาบชัยเขต เมื่อปี พ.ศ.2536 และเนื่องจากพื้นที่

ของหมู่บ้านนี้ มีลักษณะเป็นอ่าง เมื่อนำมารวมกับความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยเตยป่าที่ขึ้นอยู่ในลำห้วยที่ไหลผ่านหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงพากันเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “บ้านอ่างเตย” มาจนถึงปัจจุบัน

1.1.2. ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสานตอนล่าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ทำนา สวนผลไม้ ปลูกผัก ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ไม้กวาดดอกหญ้า หน่อไม้ฝรั่ง ผักปลอดสารพิษ ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด น้ำยาล้างจาน แชมพูสระผม สบู่ ยางพารา และผลไม้ เช่น กล้วย มะม่วง ขนุน สับปะรด เป็นต้น

1.1.3. มีการจัดตั้งกลุ่มและองค์กรระดับที่หลากหลาย เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มถักไม้กวาด กลุ่มปลูกไผ่ กลุ่มไม้ผล กลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด กลุ่มเลี้ยงสุกร เป็นต้น

1.2 ความเป็นมาและประสบการณ์การพัฒนาชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ ดำเนินกิจการในลักษณะวิสาหกิจชุมชน โดยมี นายประสิทธิ์ รูปคำ เป็นประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ ก่อตั้งเมื่อปี พ. 2540 .ศ.ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่ในประเทศไทย ในช่วงเวลาดังกล่าว คนในชุมชนจำนวนไม่น้อยรวมทั้งนายประสิทธิ์ รูปคำ ประสบปัญหาการว่างงานอันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ นายประสิทธิ์ รูปคำ จึงแสวงหาอาชีพใหม่ที่สามารถสร้างรายได้เพื่อการดำรงชีพได้ต่อไปในท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ด้วยการเริ่มต้นซื้อหน่อพันธุ์ต้นไผ่มาเพาะปลูก และชักชวนเพื่อนร่วมดำเนินกิจการในลักษณะกลุ่มก่อตั้ง ประกอบด้วย สมาชิก คน เพื่อร่วมกันปลูกและสร้างผลผลิตจากไผ่และ 4 ท่าที่ควรเนื่องจากยังขาดความรู้ด้านการเพิ่มผลผลิตหน่อไม้ การประกอบกิจการในช่วงแรกไม่ประสบผลสำเร็จและการตลาด จึงร่วมกันศึกษาหาความรู้และปรึกษารื้อกับหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จนกระทั่งกลุ่มประสบความสำเร็จมากขึ้นและเพิ่มจำนวนสมาชิกมากขึ้นถึง คนโดยมีการรวมตัวในเชิงพื้นที่ทำการเกษตร การเพาะปลูก การผลิต และ 60 การบริหารจัดการ สู่การจัดตั้งกลุ่มที่เรียกว่า “แปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ”

1.3 กิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประชาชนในหมู่บ้านอ่างเตยดำรงชีวิตอยู่ในความพอประมาณพึ่งพาตนเอง มีกิจกรรมลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เช่น การปลูกผักไว้กินภายในครัวเรือนและสามารถขายได้ในรูปของกลุ่ม มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้รู้จักตนเอง มีการรวมกลุ่มกันบริหารทุนชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล เช่น จัดตั้งกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพขึ้นเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีที่ทำลายดิน จัดตั้งกลุ่มทอผ้าไหมเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม เป็นต้น

1.3.1 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านอ่างเตย มีดังนี้

- 1) ความพอประมาณ ชาวบ้านอ่างเตยดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- 2) ความมีเหตุผล ชาวบ้านอ่างเตยจะตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความมีเหตุผล โดยมีการประชุมหมู่บ้านทุกวันที่ 5 ของเดือน เพื่อพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ชาวบ้านอ่างเตยมีการ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการอื่น ๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ แนวทางสำคัญของชุมชนในภาพรวม คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง โดยอาศัยทั้งความรู้ ได้แก่ วิชาการต่าง ๆ มาประกอบการวางแผน และคุณธรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน และใช้สติปัญญาเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

1.3.2 รางวัลที่เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน ประกอบด้วย

- 1) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตัวอย่างของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2554
- 2) หมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2554
- 3) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2553
- 4) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ “อยู่ดี กินดี” ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประจำปี 2552

1.4 การดำเนินกิจการของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดฉะเชิงเทรา

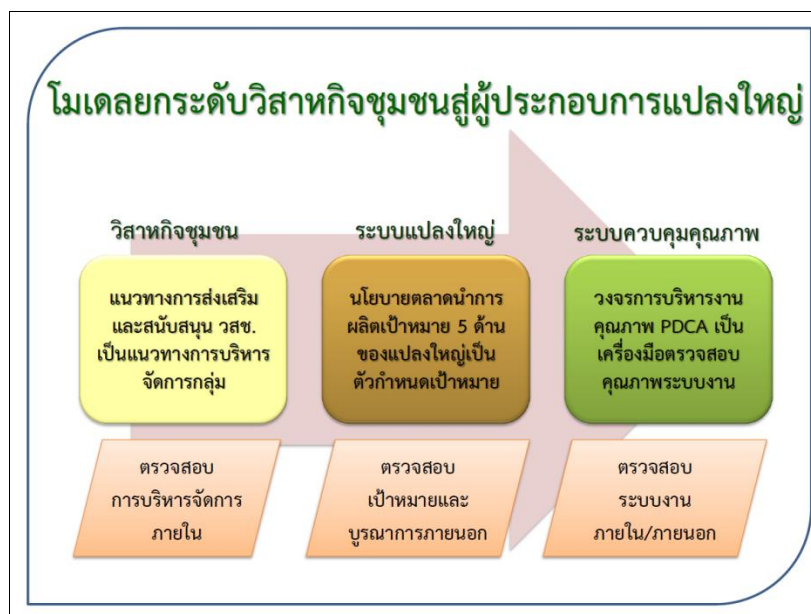
1.4.1 ความเป็นมาของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร กลุ่มดังกล่าวก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่ในประเทศไทย ในช่วงเวลาดังกล่าว คนในชุมชนจำนวนไม่น้อยรวมทั้งนายประสิทธิ์ รูปคำ ประสบปัญหาการว่างงานอันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ นายประสิทธิ์ รูปคำ จึงแสวงหาอาชีพใหม่ที่สามารถสร้างรายได้เพื่อการดำรงชีพได้ต่อไป ในท่ามกลางข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ด้วยการเริ่มต้นซื้อหน่อพันธุ์ต้นไผ่มาเพาะปลูก และชักชวนเพื่อนร่วมดำเนินกิจการในลักษณะกลุ่มก่อตั้ง ประกอบด้วย สมาชิก 4 คน เพื่อร่วมกันปลูกและสร้างผลผลิตจากไผ่และหน่อไม้ การประกอบกิจการในช่วงแรกไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากยังขาดความรู้ด้านการเพิ่มผลผลิตและการตลาด จึงร่วมกันศึกษาหาความรู้และปรึกษารื้อกับหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จนกระทั่งกลุ่มประสบความสำเร็จมากขึ้น และเพิ่มจำนวนสมาชิกมากขึ้นถึง 60 คนโดยมีการรวมตัวในเชิงพื้นที่ทำการเกษตร การเพาะปลูก การผลิต และการบริหารจัดการ สู่การจัดตั้งกลุ่มที่เรียกว่า “แปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร”

1.4.2 วิธีดำเนินงานและประกอบกิจการของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร ดำเนินกิจการในลักษณะวิสาหกิจชุมชน โดยมีนายประสิทธิ์ รูปคำ เป็นประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร ลักษณะการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีความถนัดในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานราชการ และเอกชน โดยในแต่ละภาคส่วน มีบทบาทการร่วมมือกันทั้งในช่วงการดำเนินการขั้นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังนี้ (1) การร่วมมือกันในช่วงขั้นต้นน้ำ เช่น กิจกรรมความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและลงมือทำในเรื่องเกษตรปลอดภัยเพื่อพัฒนาผลผลิตที่สนองความต้องการของตลาด เป็นต้น (2) กิจกรรมกลางน้ำ เช่น กิจกรรมความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการสนับสนุนการระดมทุนเพื่อการประกอบกิจการของกลุ่มโดยสร้างกลไกการควบคุมดูแลและตรวจสอบการใช้เงินของกลุ่มผ่านการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง กิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น และ (3) กิจกรรมปลายน้ำ เช่น กิจกรรมความร่วมมือเพื่อขอการสนับสนุนเงินทุนเพื่อจัดซื้อรถห้องเย็นสำหรับรักษาคุณภาพสินค้าในการขนส่งสินค้าไปยังตลาดเป้าหมาย กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำการตลาดและช่องทางการตลาด เป็นต้น ทั้งนี้ การติดตามความก้าวหน้าและปัญหา/อุปสรรคของงานในขั้นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ นั้น ประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงเพชร สมาชิก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันเป็นภาคีเพื่อติดตามการทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ และลงมือช่วยกันแก้ปัญหาในลักษณะ “เครือข่าย” ผ่านการประชุมอย่างเป็นทางการ และการพูดคุยในลักษณะเยี่ยมบ้านในลักษณะการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการบนพื้นฐานของความไว้วางใจระหว่างกัน

1.4.3 แนวทางการป้องกันการทุจริตของกลุ่มแปลงใหญ่ไม่อำเภอต่าตะเกียบ
 กลุ่มดังกล่าว นำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รวมทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตส่วนตัวและการทำงานของกลุ่ม นอกจากนี้ ยังใช้หลักคุณธรรมทางศาสนาด้านความซื่อสัตย์ ความมีสติสัมปชัญญะ และความอุสาหะ มาประกอบการทำงาน ซึ่งหลักการที่นำมายึดถือและปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดความไว้วางใจระหว่างคนในกลุ่มซึ่งนำไปสู่การขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง โดยมีรางวัลที่ได้รับประเภทต่าง ๆ เป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในการร่วมกันทำงาน

1.4.4 แนวทางการควบคุมคุณภาพ : ตัวแบบการทำงาน “ยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่ผู้ประกอบการแปลงใหญ่” ของกลุ่มแปลงใหญ่ไม่อำเภอต่าตะเกียบ กลุ่มดังกล่าวประยุกต์ใช้ตัวแบบการทำงาน “ยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่ผู้ประกอบการแปลงใหญ่” ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสาหกิจชุมชน ทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารจัดการภายในกลุ่ม (2) ระบบแปลงใหญ่ ทำหน้าที่ตรวจสอบเป้าหมายของการทำงานและบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงาน และ (3) ระบบควบคุมคุณภาพ โดยใช้วงจรการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือตรวจสอบระบบคุณภาพการทำงาน โดยนำระบบนี้มาใช้ควบคุมการทำงานของทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม/องค์กร

1.4.5 การบริหารจัดการผลผลิตในภาวะวิกฤติของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ
กลุ่มดังกล่าวประยุกต์ใช้แนวทางต่าง ๆ ดังนี้ (1) การส่งเสริมการออมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็ง รวมทั้งลดความเสี่ยงด้านเงินทุนของครัวเรือนและของกลุ่ม (2) การสร้างจิตสำนึกด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม และการลดการใช้สารเคมีในกระบวนการทำการเกษตรเพื่อรักษาทรัพยากรสำหรับการประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้เกิดความมั่นคงในระยะยาว (3) การส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มเติม เพื่อรองรับวิกฤติการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่ประกอบอาชีพหลัก (4) รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น วิธีการปลูกและตัดหน่อไม้ที่รักษาคุณภาพของผลผลิตและทำให้เกิดผลผลิตรุ่นใหม่ในระยะต่อไปที่ยังคงมีคุณภาพตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น และ (5) การสืบทอดทายาท การเกษตร โดยนำลูกหลานในครัวเรือนมาฝึกฝนทำการเกษตรด้วยเพื่อเป็นการรักษาอาชีพเกษตรกรให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

1.4.6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบ ประสบความสำเร็จ คือ การทำงานในรูปแบบการบูรณาการความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน รวมทั้งแนวทางการป้องกันการทุจริตทุกแนวทางที่กล่าวข้างต้น รวมทั้งตัวแบบการทำงาน “ยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่ผู้ประกอบการแปลงใหญ่” ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากรางวัลที่เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน ประกอบด้วย (1) รางวัลศูนย์เรียนรู้ชุมชนตัวอย่างของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2554 (2) รางวัลหมู่บ้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2554 (3) รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2553 และ (4) รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ “อยู่ดี กินดี” ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี 2552

1.4.7 ความสอดคล้องระหว่างการทำงานของกลุ่มแปลงใหญ่ไผ่อำเภอนาทะเกียบกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เนื่องจากการประกอบกิจการของกลุ่มดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของความถนัดด้านการเกษตรในรูปแบบและผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ที่คนในชุมชนสามารถทำได้อยู่แล้ว ผสมกับการทำงานลักษณะบูรณาการกับหน่วยงานราชการและเอกชน ดังนั้น จึงทำให้คนในชุมชนไม่ย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น นอกจากนี้ คนในชุมชนยังได้รับการส่งเสริมให้มีเงินออมเพื่อความมั่นคงด้านรายได้ รวมทั้งยังมีการสืบทอดความรู้ในการทำการเกษตรให้ลูกหลานสืบทอดในอนาคต และมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาการสร้างสรรค์ผลผลิตควบคู่กับการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของคนในท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สอดคล้อง

กับการสนองต่อการสร้าง “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายของรัฐบาลได้กำหนดไว้

1.4.8 การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) **ความเป็นมา** พื้นที่ของชุมชนแห่งนี้ มีลักษณะเป็นอ่างทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ และเต็มไปด้วยเตยป่าที่ขึ้นอยู่ในลำห้วยที่ไหลผ่านหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงพากันเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “บ้านอ่างเตย” มาจนถึงปัจจุบัน คนในหมู่บ้านอ่างเตยส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสานตอนล่าง เช่น จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งคนในชุมชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น การเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมที่ส่งสืบทอดมาอย่างยาวนาน จึงถูกนำมาถ่ายทอดให้กับคนรุ่นใหม่จนกิจการเติบโตและมีชื่อเสียงจากการสร้างสรรค์ผลิตผ้าไหมที่สะท้อนภูมิปัญญาและมีมือที่ละเอียดประณีตอันเป็นเอกลักษณ์

ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย ได้รับการยกระดับการดำเนินงานของกลุ่มด้วยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ในนาม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตย เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

1.4.9 แนวทางดำเนินการ วิสาหกิจชุมชนดังกล่าว ดำเนินการกิจการบนพื้นฐานของการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากกรมหม่อนไหม โดยศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ด้วยการเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวได้ดำเนินงานตามนโยบายของกรมหม่อนไหมตามแผนปฏิบัติราชการทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าหม่อนไหมให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาดสินค้าหม่อนไหมในระดับนานาชาติ ยกย่องงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านหม่อนไหม และเสริมสร้างองค์กรให้มีสมรรถนะสูง จนทำให้เกิดการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทอผ้าบ้านอ่างเตยมาอย่างต่อเนื่อง และได้กลายเป็นหนึ่งในต้นแบบความสำเร็จผืนผ้าที่ผลิตจำหน่ายภายใต้ แบรนด์ “โล้ดละออ” ซึ่งแปลว่า ผ้าไหมผืนสวย ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศเป็นอย่างดี

2. การอภิปรายเรื่อง ความเป็นมา การน้อมนำแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ และศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิทยากร จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน สรุปได้ดังนี้

2.1 ความเป็นมา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้รับการสถาปนาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552 ในคราวเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดศาลพระบวรราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ณ ที่นั้น ราษฎร 7 รายได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินบริเวณหมู่ 2 บ้านเขาหินซ้อน ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 264 ไร่ เพื่อต้องการให้สร้างพระตำหนัก ด้วยเห็นว่า พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปที่ไหนก็พยายามที่จะพัฒนาทำให้ที่ดินเจริญขึ้น เนื่องจากผืนดินเสื่อมโทรมไม่สามารถทำการเกษตรได้ ดังพระราชดำริความตอนหนึ่งว่า “...ประวัติมีว่า ตอนแรกมีที่ดิน 264 ไร่ ที่ผู้ใหญ่บ้านให้เพื่อสร้างตำหนักในปี 2522 ที่เขาหินซ้อนใกล้วัดเขาหินซ้อน ตอนแรกก็ต้องค้นคว้าว่าที่ตรงนั้นคือตรงไหน ก็พยายามสืบถามก็ได้พบบนแผนที่พอดี อยู่มุมบนของระวางของแผนที่ จึงต้องต่อแผนที่ 4 ระวางสำหรับให้ได้ทราบว่าจะสถานที่ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรจะเอาไหม เขาก็บอกยินดีก็เลยเริ่มทำในที่นั้น...”

พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเสื่อมโทรม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื้อดินเป็นทราย มีการชะล้างพังทลายของดินสูง ดินรองรับน้ำได้เพียง 30 มิลลิเมตร มีการปลูกพืชมันสำปะหลังติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน ผลผลิตพืชที่ได้รับต่ำ ดังพระราชดำริความตอนหนึ่งว่า “...ปัญหาที่ 1 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา : 2522...มีการตัดป่าแล้วปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพดและมันสำปะหลัง ซึ่งทำให้ดินจืดและกลายเป็นดินทราย มีแร่ธาตุน้อย ในฤดูแล้งจะมีการชะล้างเนื่องจากลมพัด (Wind Erosion) ในฤดูฝนจะมีการชะล้างเนื่องจากน้ำเซาะ (Water Erosion)...” และ “...ตอนศึกษาดูพื้นที่นั้น พัฒนายากมาก เพราะว่ามีแต่หิน แล้วก็เขาปลูกมันสำปะหลังก็เลยนึกว่า อาจจะสาธิตการปลูกมันสำปะหลัง มันสำปะหลังนั้น แม้จะไม่มีน้ำก็ยังพอปลูกได้โดยง่าย แต่ที่นี้เขาปลูกมันสำปะหลังไม่ขึ้น หมายความว่าอะไร บัญก็ไม่มี น้ำไม่มี มีแต่ทราย การปลูกมันสำปะหลังก็ต้องการรู้การสร้างดิน ไม่ใช่ทราย มีแต่ทรายแล้วก็สร้างน้ำ เพื่อที่จะให้มีความชุ่มชื้นหน่อย มันสำปะหลังนี้เขาเข้มแข็งมากไม่ต้องน้ำเท่าไร แต่ที่นั้นมันไม่ขึ้น ก็ถามคนที่ให้ที่เขายอมรับว่าเขาให้เพราะเขาทำไม่ได้ เพราะเขาปลูกมันสำปะหลังไม่ได้มันหวั่นจรรย...”

เมื่อครั้งเริ่มจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริทรงมีพระราชดำริเป็นหลักการสำคัญให้ปฏิบัติคือ “...การพัฒนาที่ดินเลวหรือที่ดินเสื่อมโทรมให้ได้รับการฟื้นฟูจนกลายเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์...” มีผู้กราบบังคมทูลรายงานว่า การลงทุนพัฒนาในพื้นที่นี้อาจไม่คุ้มทุน แต่ทรงคัดค้านและพระราชทานข้อคิดว่า “...ต่อมาฝ่ายกรมต่างๆ ก็บอกว่า แอวนี่ดินมันไม่ดี ใช้ไม่ได้ ไม่ควรจะทำโครงการไม่คุ้ม แต่ว่าก็ได้พูดว่าดินไม่ดีขึ้นเอง มีเยอะแยะในประเทศไทย ถ้าหากบอกว่า บอกว่าที่ดินไม่ดี ไม่ช่วยไม่ทำ ลงท้ายประเทศไทยทั้งประเทศจะกลายเป็นทะเลทรายหมด... เจ้าหน้าที่ก็เข้าใจก็เลยพยายามหาวิธีจะฟื้นฟูดินให้เป็นที่ใช้ได้ คือ มาบัดนี้ปลูกข้าวก็ได้ปลูกพืชอะไรต่างๆ ก็ได้ โดยที่ถ้าดูตามสูตรที่เขาใช้กันว่าลงทุนเท่าไรแล้วก็ผลประโยชน์เท่าไร มีสัดส่วนอย่างไรก็ออกจะไม่ได้ แต่ว่า ถ้าหากนึกดูเราปรับปรุงแล้ว พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ต่อไปก็มากขึ้นแล้วผลผลิตก็มากขึ้น นอกจากนั้น ผลผลิตนอกเขตก็จะได้มาก เป็นอันว่าเหมาะสมในการทำโครงการ จึงเป็นที่ที่เราต้องศึกษา แล้วก็ดูว่าในที่สุดจะได้ผลอย่างไร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เกิดขึ้น...”

“...ก่อนอื่นได้สร้างเขื่อนกันห้วยเจ็ก ซึ่งมีน้ำซับ (พิกัด QR.715208) เมื่อไปทำพิธีเปิดพระบรมรูปสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ที่วัดเขาหินซ้อน ได้ไปสำรวจพื้นที่และกำหนดที่ทำเขื่อน (8 สิงหาคม 2522) ต่อจากนั้นได้สร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่มเติม (นอกเขต) คือ อ่างห้วยสำโรงเหนือและห้วยสำโรงใต้...” และเมื่อ “...เมื่อพัฒนาน้ำ

ขึ้นมาบ้างแล้วก็เริ่มปลูกพืชไร่และเลี้ยงปลาในที่ลุ่ม ส่วนที่อยู่บนเนินก็เลี้ยงปศุสัตว์ ปลูกหญ้า ตันไม้ผลและป่า การเลี้ยงปศุสัตว์ ปลูกหญ้าและตันทันนี้ จะทำให้ดินมีคุณภาพดีขึ้น...”

ในที่สุดจะใช้ที่ดินได้ทั้งหมด กรรมวิธีนี้อาจต้องใช้เวลาอันยาวนานจะสามารถเปลี่ยนจากกระบวนการที่ไปทางเสื่อมมาเป็นทางพัฒนาให้เป็นพื้นที่สมบูรณ์ เมื่อจำแนกชั้นสมรรถนะของดินสำหรับพืชไร่และการปลูกป่าแล้ว ก็สมควรที่จะมีการปลูกพันธุ์ไม้ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาผิวดินและความชุ่มชื้นของอากาศแล้วยังมีประโยชน์ต่อการใช้ในครัวเรือน อาทิ ไม้เพื่อทำฟืน ไม้เพื่อทำบ้าน และไม้ผลเป็นต้น ทรงพระราชทานแนวทางการพัฒนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนี้

2.1.1 พัฒนาให้เป็นศูนย์ตัวอย่างด้านการเกษตรกรรมที่สมบูรณ์แบบทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ พันธุ์สภาพป่า การพัฒนาดิน การวางแผนปลูกพืชและวางแผนการเลี้ยงสัตว์ เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงที่เกษตรกรรมและผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและนำไปปฏิบัติตามได้ เพื่อพัฒนาอาชีพและพื้นที่ทำกินของดินให้เพิ่มผลผลิตมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.1.2 พัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญขึ้น เป็นตัวอย่างแก่การพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

2.1.3 ให้นำวิธีการที่ได้ผลมาแล้ว ถูกต้องประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดมาดำเนินการ

ต่อมา ราษฎรได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินเพิ่มเติมอีก 497 ไร่ ผดุงกับที่ดินบริเวณสวนรุกขชาติและสวนพฤกษศาสตร์และได้ทรงซื้อที่ดินที่อยู่ติดกับศูนย์ฯ เพิ่มเติมเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาส่วนพระองค์เขาหินซ้อนเนื้อที่ 655 ไร่ รวมทั้งเนื้อที่ทั้งหมดของศูนย์ฯ 1,895 ไร่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชื่อว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอนมสรวง จ.ฉะเชิงเทรา” (สำนักราชเลขาธิการที่รล0002/3041 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2523) และต่อมาได้พระราชทานนามว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกในจำนวน 6 ศูนย์ทั่วประเทศ

ผลงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเปรียบเสมือน “ต้นแบบ” ของความสำเร็จที่สามารถเป็นแนวทางและตัวอย่างให้แก่พื้นที่อื่น ๆ โดยรอบได้ทำการศึกษา ดังที่ได้ทรงพระราชทานประวัติเบื้องต้นของศูนย์การพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2531 ความว่า “...ศูนย์ศึกษาที่หินซ้อนก็เป็นศูนย์ศึกษาแรก ผลที่ศูนย์ศึกษาหินซ้อนนั้นอาจมีน้อย เพราะว่ามีภูมิประเทศที่จำกัด ต่อมาความคิดเห็นของศูนย์ศึกษาก็ได้แผ่ขยายออกไป...”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนองพระบรมราโชบายตามแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมุ่งหวังที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งเอนกประสงค์ของผู้คนในทุกด้าน โดยให้ศูนย์ฯ ทำหน้าที่เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” (Living natural museum) และเป็นศูนย์รวมการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) กล่าวคือ เป็นศูนย์สรรพวิทยาการและการพักผ่อนหย่อนใจไปในคราวเดียวกัน ดังพระราชดำริที่ว่า “...เป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่คนทุกระดับสามารถที่จะเข้ามาดูจะว่าเป็นโรงเรียนก็ไม่ใช่แต่ว่าเป็นที่มาดูศึกษาก็ได้คือเป็นทัศนศึกษา พานักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยก็ตาม หรือไม่ใช่ นักเรียนเป็นข้าราชการทุกชั้นตั้งแต่ชั้นผู้น้อยจนมาถึงชั้นผู้ใหญ่ทุกระดับทุกอย่าง คือหมายความว่าทุกหน้าที่สามารถมาดูในแห่งเดียวกัน วิธีการที่จะพัฒนาในสายต่างๆของวิชาการอันนี้เท่ากับเป็นเหมือนพิพิธภัณฑ์ที่จะมาดูอะไรมีวิชาการใดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา นอกจากนั้นไปดูศูนย์ศึกษาก็ไปหย่อนใจได้ เพราะว่างานเครียดก็ไปเที่ยวศูนย์ศึกษาเหมือนไปเที่ยวสวนสาธารณะก็ได้ความรู้ด้วย นี่แหละเป็นหลักของศูนย์ศึกษาการพัฒนา...”

พื้นที่ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วยสถานที่สำคัญและฐานการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ (1) โปศรมหาโพ (2) ห้วยเจ็ก (3) สวนป่าสมุนไพรรักษาหินซ้อน (4) ศาลาเทิดพระเกียรติ (5) พระตำหนักสามจั่ว (6) พลับพลาพระราม (7) โรงสีข้าวพระราชทาน (8) หญ้าแฝก และ (9) ทฤษฎีใหม่

ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ผลจากการศึกษาพัฒนาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังที่ทรงพระราชทานพระราชดำรัสแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540 ความตอนหนึ่งว่า “...ที่เขาหินซ้อนหลายฝ่ายช่วยกันใช้เวลา 15 ปี ที่นี้จึงเป็นแม่แบบช่วยชาวบ้านได้ที่อื่นเลยทำง่ายขึ้น ต้องอดทนแล้วเป็นใจ ก็ได้ประโยชน์ ชาวบ้านมีความสุข เราก็นั่งดู ที่นี้เมื่อก่อนปลูกมันสำปะหลังยังไม่ขึ้นเลย เดียวนี้ขึ้นแต่ก็เย็นสบายดี เปลี่ยนแปลงไปมาก...” และพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ผู้ว่าฯ ชี้อโอ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546 ความว่า “...ความจริงที่ตรงนั้นจะราคาแพงขึ้นเยอะ ซึ่งเดี๋ยวนี้ราคาตรงนั้นถ้าไปซื้อจะไม่ขายให้ เดียวนี้ที่นั่นปลูกมะม่วงปลูกผักได้อย่างดีมีกำไร ที่รักที่ตรงนั้นไม่ใช่จะทำให้มีกำไร ไม่เคยเอาเงินที่ได้มาเป็นถือว่าเป็นกำไร แต่ว่าสร้างเพิ่มเติมและซื้อที่เพิ่มเติมให้ สามารถที่จะเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ซึ่งคนก็จะรู้จักทั้งนั้น...”

“สำคัญปลายทางคือประชาชนจะได้รับประโยชน์และต้นทุนของผู้เป็นเจ้าของที่จะทำให้ประโยชน์”

4. ผลการประเมินการจัดหลักสูตร

ศปท. ได้สรุปการประเมินการจัดการกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : หลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ซึ่งรวบรวมและประมวลจากความคิดเห็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 19 คน จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 22 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด สรุปสาระได้ดังนี้

4.1 การประเมินผลในภาพรวม อยู่ในระดับพอใจมาก-มากที่สุด ที่ระดับร้อยละ 97.8

4.2 ประโยชน์ของเนื้อหาที่ได้จากการเข้าร่วมหลักสูตรฯ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ ได้เห็นตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เกิดเครือข่ายการทำงานภายใน สศช. และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานครั้งนี้มาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในส่วนที่รับผิดชอบ ได้อย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.3 วิทยากรของหลักสูตรมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดีมาก วิทยากรบรรยายเก่ง มีความรู้

4.4 ความคุ้มค่าต่อองค์กร การจัดหลักสูตรนี้มีความคุ้มค่าต่อองค์กรในระดับดี-ดีมาก ร้อยละ 94.75

4.5 ระดับความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม เปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วม

	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง			น้อย		น้อยที่สุด		รวม (คน)	ค่าเฉลี่ย	
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0		คะแนน	%
ก่อนเข้าร่วม หลักสูตร (คน)	-	-	-	2	6	6	2	3	-	-	-	19	5.11	51.1
หลังเข้าร่วม หลักสูตร (คน)	4	8	7	-	-	-	-	-	-	-	-	19	8.84	88.4
เพิ่มขึ้น / ลดลง	เพิ่มขึ้น												3.73	37.3

4.6 การนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้

ท่านจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง			น้อย		น้อยที่สุด		รวม (คน)	ค่าเฉลี่ย	
	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0		คะแนน	%
	6	9	3	-	1	-	-	-	-	-	-	19	6	60

4.7 ความเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

ประเด็นการประเมิน	ดีมาก 4 คะแนน	ดี 3 คะแนน	พอใช้ 2 คะแนน	ควร ปรับปรุง 1 คะแนน	ข้อเสนอแนะ	รวม (คน)	สรุปผล	%
เนื้อหาในภาพรวมตรงกับ เรื่องที่ระบุไว้	8	9	2	-	-	19	ดีมาก	93.2
ระยะเวลาที่ใช้ในกิจกรรม มีความเหมาะสมเพียงใด	11	8	-	-	-	19	ดีมาก	89.5
ความเหมาะสม ของเอกสารประกอบ	9	8	2	-	-	19	ดีมาก	84.25
อาหารว่าง และอาหารกลางวัน	9	8	2	-	-	19	ดีมาก	84.25
การประสานงาน ของเจ้าหน้าที่	17	2	-	-	-	19	ดีมาก	97.25
การบรรยายเรื่อง ประสบการณ์ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาดูงาน ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย นายประสิทธิ์ รูปดำ (ประธานแปลงใหญ่ไผ่อำเภอกำแพงแสน (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไผ่อำเภอกำแพงแสน) คณะเกษตรจังหวัด								
○ วิธีการบรรยาย	16	3	-	-		19	ดีมาก	96.0
○ สื่อการสอน	15	4	-	-		19	ดีมาก	94.5
○ บุคลิกลักษณะ	15	4	-	-		19	ดีมาก	94.5
การบรรยายเรื่องความเป็นมา การน้อมนำแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติและศึกษาดูงาน โดย คณะวิทยากร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา								
○ วิธีการบรรยาย	18	1	-	-		19	ดีมาก	98.75
○ สื่อการสอน	17	2	-	-		19	ดีมาก	97.25
○ บุคลิกลักษณะ	15	4	-	-		19	ดีมาก	94.75

ประเด็นการประเมิน	ดีมาก 4 คะแนน	ดี 3 คะแนน	พอใช้ 2 คะแนน	ควร ปรับปรุง 1 คะแนน	ข้อเสนอแนะ	รวม (คน)	สรุปผล	%
สถานที่ ในการจัดกิจกรรม	19	-	-	-		19	ดีมาก	100.00
ความคุ้มค่า ในการจัดกิจกรรม (450 บาท ต่อคน)	15	4	-	-		19	ดีมาก	94.75

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ย 21% – 40% = ควรปรับปรุง ค่าเฉลี่ย 61% – 80% = ดี

ค่าเฉลี่ย 41% – 60% = พอใช้ ค่าเฉลี่ย 81% – 100% = ดีมาก

ท่านคิดว่าควรส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วม กิจกรรมเกี่ยวกับประเด็นนี้อีกหรือไม่ (คิดเป็นร้อยละ)	ควร		ไม่ควร		จำนวน (คน)	
	ควร 19 คน (100%)		-		19 (100%)	
ท่านคิดว่ากิจกรรมนี้เหมาะสมกับใครบ้าง	ทุกคน ใน สคช.	ผู้บริหาร	ข้าราชการ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้าง ประจำ	ทั้งหมด (คน)
	18 (94.7 %)	-	1 (5.3 %)	-	-	19

ท่านมีความประสงค์เข้าร่วมกิจกรรม ภายใต้หลักสูตรนี้ หรือในหัวข้ออื่นกับ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตอีกหรือไม่ (หากท่านตอบไม่ประสงค์ กรุณาให้เหตุผล)	ประสงค์ 19 คน (100 %)	ไม่ประสงค์ - คน

4.8 สิ่งที่ท่านประทับใจที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรม

● สาระ/ ความรู้ที่ได้รับ	- การถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์จากการพบเจอสภาพการดำเนินงานจริง - การได้ความรู้และเรียนรู้เพิ่มเติม เข้าใจบริบทเชิงพื้นที่ และกระบวนการทำงานที่เน้นการทำงานเป็นทีม เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างการรับรู้ทำให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ - การปลูกป่าไผ่
● วิทยากร	- ได้เห็นตัวอย่าง Best Practices กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา - วิทยากรบรรยายเก่ง แต่เวลาไม่พอ ทำให้ไม่มีโอกาสได้ลงฐาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก

ประมวลภาพ

ประมวลภาพ

เอกสารประกอบ หลักสูตร

เอกสารประกอบหลักสูตร

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล	
การบรรยายเรื่อง ประสบการณ์ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา (นายประสิทธิ์ รูปต่ำ ประธานแปลงใหญ่ฝั่ อำเภอนาทะเกียบ (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกฝั่ อำเภอนาทะเกียบ))	https://bit.ly/3HTj53l	
การบรรยายเรื่อง วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ฝั่ อำเภอนาทะเกียบ ณ ชุมชนบ้านอ่างเตย จังหวัดฉะเชิงเทรา (นางสาวเนาวรัตน์ ทิพย์สุวรรณ เกษตรอำเภอนาทะเกียบ และนางสาวอาภาภรณ์ ชูเกียรติศิริ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา)	https://bit.ly/3v3lksp	
การบรรยายเรื่อง ความเป็นมา การน้อมนำแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ปฏิบัติ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา	https://bit.ly/3FRiuwl	

คณะผู้จัดทำและสรุปสาระสำคัญ
หลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)
ประจำปีงบประมาณ 2566
กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ที่ปรึกษา

นายวิโรจน์ นรารักษ์

รองเลขาธิการฯ/ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

นางสาวณีย์ แสงสุพรรณ

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

คณะผู้จัดทำและสรุปสาระสำคัญ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางสาวอาทิสดา ณ นคร

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นางพนิดา ภู่งามดี

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นางสาวสุวลี รัตนโสมิต

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นายชินจิต ไชยธรรม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นางสาวพลอยไพลิน เพ็ชรนวล

นักศึกษาฝึกงาน

นางสาวแพรวพลอย หมั่นมาก

นักศึกษาฝึกงาน

ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สพท. สศช.)

อาคาร 5 ชั้น 4 สศช. เลขที่ 962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย แขวงวัดโสมนัส กทม. 10100

โทร 0 2280 4085 ต่อ 5419 - 5422

หรือเยี่ยมชมที่ www.nesdc.go.th และ click ที่ Banner ภายใต้วงล้อ เกี่ยวกับ สศช.

*** หมายเหตุ : ช่องทางเผยแพร่รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ

หลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)

หน้าเว็บไซต์ สศช. ภายใต้วงล้อ เกี่ยวกับ สศช. >> ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

ที่ https://www.nesdc.go.th/more_news.php?cid=893&filename=index

